

AMPRENTA DE MEDIU A PRODUSELOR - O NOUĂ OPORTUNITATE DE REDUCERE A RISIPEI ALIMENTARE ÎN MOLDOVA

Lumea de astăzi este într-o continuă evoluție și diversificare, iar gestionarea resurselor și reducerea modelelor de consum dăunătoare mediului au devenit priorități majore. Începând cu 2020, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a desemnat data de 29 septembrie ca „Ziua Internațională a Conștientizării Risipei Alimentare”. Acest lucru subliniază faptul că risipa afectează sustenabilitatea sistemelor alimentare (atunci când se pierd alimente, toate resursele folosite pentru a le produce, inclusiv apa, solul, energia, munca și capitalul, sunt de asemenea irosite) și duce la poluare. În plus, pierderea și risipa de alimente pot avea și un efect negativ asupra securității și echității alimentare, contribuind astfel la creșterea prețului alimentelor.¹

Astfel, Republica Moldova s-a alăturat eforturilor globale pentru a crește sensibilizarea cu privire la necesitatea asigurării unei producții și unui consum responsabil (și durabil) de alimente, evidențiind consecințele negative ale risipei alimentare și impactul ei negativ atât asupra combaterii foamei, cât și asupra atenuării schimbărilor climatice. În septembrie 2015, Moldova, alături de cele 192 de state membre ale Națiunilor Unite, s-a angajat în implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.² Aici, unul dintre obiective este reducerea pierderii și risipei alimentelor (Obiectivul de Dezvoltare Durabilă (ODD) 12). Mai exact, ținta ODD 12.3 solicită reducerea la jumătate a risipei alimentare globale pe cap de locuitor la nivelul comerțului și al consumatorilor, și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și aprovizionare (inclusiv pierderile de după recoltă) până în 2030.³ Această acțiune nu abordează doar problema alimentelor, ci contribuie și la realizarea altor ODD-uri, cum ar fi securitatea alimentară, gestionarea durabilă a resurselor de apă, mijloacele de combatere a schimbărilor climatice, și protecția biodiversității. Totodată, este și un angajament pentru formarea unui viitor mai durabil și responsabil pentru toți.

Pentru respectarea acestui angajament global, Guvernul Moldovei a adoptat Legea nr. 299/2022 privind "Prevenirea Pierderii și Risipei de Alimente", care a intrat în vigoare la 25 mai 2023.⁴ Scopul său este de a asigura tranziția către o Economie Circulară prin menținerea (în baza legii) a alimentelor în circuitul de consum și evitarea formării deșeurilor, precum și prin reducerea cheltuielilor legate de pierderea și risipa alimentară, și prin încurajarea redistribuirii alimentelor aflate în surplus (în special în cazul celor care se apropie de data de expirare).

IMPACT MULTIDIMENSIONAL | Risipa alimentelor este o problemă globală cu consecințe grave asupra mediului. În Moldova, problema risipei alimentare câștigă tot mai multă atenție, deoarece în ultimii ani, promovarea modelelor de producție și consum durabile (și responsabile) a ajuns pe agenda publică, inclusiv pe cea instituțională. Prin urmare, este esențial să se continue educarea societății cu privire la impactul risipei alimentare asupra mediului, și încurajarea fiecărei persoane să contribuie la reducerea risipei și a amprentei de mediu.

Agricultura și industria alimentară necesită o utilizare semnificativă a resurselor naturale, cum ar fi apa, solul, și energia. Atunci când alimentele în exces sunt aruncate, toate aceste resurse sunt risipite inutil și iresponsabil. Mai mult, risipa alimentară contribuie la generarea emisiilor de gaz cu efect de seră. Alimentele care se descompun în depozitele de deșeuri emit metan (CH₄), un gaz cu efect de seră mult mai puternic și mai dăunător decât dioxidul de carbon (CO₂). Risipa alimentară apare și ca rezultat al producției crescute și diversificate. Agricultură intensivă (necesară pentru producerea unor cantități mari de alimente) contribuie și ea la distrugerea habitatelor naturale și la poluarea solului și a apei cu pesticide și îngrășăminte chimice. În plus, risipa alimentară nu este doar o risipă de resurse, ci și o

¹ <https://www.un.org/en/observances/end-food-waste-day>

² <https://cancelaria.gov.md/ro/apc/agenda-de-dezvoltare-durabila-2030>

³ <https://champions123.org/target-123>

⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132168&lang=ro

amenințare la adresa securității alimentare. Într-o lume în care milioane de oameni nu au ce mânca, risipa alimentelor devine nejustificată.

În acest context, operatorii economici din sectorul alimentar au de-a face atât cu o nouă oportunitate, cât și cu responsabilitatea de a sensibiliza, reduce risipa alimentară și pierderile, și de a îmbunătăți producția și consumul de alimente. Abordarea responsabilă a producției, investiția în gestionarea stocurilor sau pur și simplu donarea alimentelor aflate în surplus celor care au nevoie de ele sunt doar câteva măsuri care pot fi implementate ușor, cu costuri relativ scăzute. Pentru rezultate pe termen lung, integrarea metodologiilor în procesele de producție precum este și Amprenta de Mediu a Produselor (PEF) pot ajuta companiile să identifice punctele în care își pot eficientiza resursele și să-și reducă amprenta de mediu. Acest lucru se datorează faptului că metodologia PEF este o măsură bazată pe mai multe criterii de performanță ale unui bun sau serviciu pe tot parcursul ciclului său de viață. Informațiile legate de PEF sunt produse în scopul reducerii și/sau comunicării impactului de mediu al bunurilor sau serviciilor, acoperind întregul lor ciclu de viață (de la extragerea materiilor prime, prin producție și utilizare, până la eliminarea finală a deșeurilor).⁵

Astfel, combinarea măsurilor prevăzute de Legea nr. 299/2022 privind "Prevenirea Pierderii și Risipei de Alimente" cu metodologia PEF poate îmbunătăți eforturile de reducere a pierderilor și risipei alimentare. În general, PEF poate oferi o metodă științifică și obiectivă pentru evaluarea impactului de mediu al diverselor măsuri luate de producătorii și operatorii economici din sectorul alimentar și, în consecință, îi poate ajuta să identifice cele mai bune practici pentru reducerea utilizării resurselor, a poluării, și a risipei.

IMPLEMENTAREA METODOLOGIEI AMPRENTEI DE MEDIU A PRODUSELOR | Pentru a profita de beneficiile PEF, producătorii și operatorii economici din Moldova pot aplica următoarele măsuri:

- Evaluarea amprentei lor de mediu: Operatorii economici pot angaja experți sau consultanți PEF pentru a evalua impactul de mediu al produselor și proceselor lor. Acest pas inițial poate ajuta la identificarea punctelor critice și stabilirea priorităților pentru reducerea amprentei lor de mediu.
- Optimizarea proceselor de producție: Bazându-se pe rezultatele evaluării PEF, producătorii de alimente își pot optimiza producția pentru a reduce consumul de resurse și generarea de deșeuri alimentare. Acest lucru se poate atinge prin îmbunătățirea gestionării stocurilor, reducerea pierderilor din lanțul de aprovizionare, și eficientizarea utilizării energiei.
- Promovarea consumului durabil: Producătorii de alimente pot promova și încuraja consumul responsabil și durabil. Acest lucru poate include educarea consumatorilor cu privire la risipa alimentară și oferirea de alternative sustenabile sau ecologice.
- Monitorizare constantă și raportare: Producătorii de alimente pot implementa un sistem de monitorizare constantă și raportare a eforturilor lor de reducere a amprentei de mediu. Acest lucru poate ajuta la menținerea transparenței și la demonstrarea angajamentului lor pentru protejarea mediului.
- Colaborarea cu organizațiile de caritate: Producătorii de alimente pot colabora cu organizațiile de caritate. De exemplu, cantinele sociale sau alte entități care furnizează servicii sociale pot primi alimentele care se apropie de data de expirare. O asemenea colaborare ar putea ajuta la reducerea risipei alimentare și la susținerea comunităților vulnerabile.

RESPONSABILITATE SOCIALĂ ȘI IMAGINE POZITIVĂ | Promovarea și aplicarea PEF demonstrează responsabilitatea socială a producătorilor de alimente și angajamentul lor față de mediu. Acest lucru poate consolida imaginea pozitivă a companiilor în ochii consumatorilor și a partenerilor de afaceri, și poate contribui la creșterea reputației și a loialității clienților. O companie conștientă de impactul său

⁵ <https://www.eu4environment.org/advancing-product-environmental-footprint-pef-in-selected-industries-of-the-eastern-partner-countries/>

asupra mediului și care lucrează activ pentru a-l reduce poate atrage un număr mai mare de consumatori care împărtășesc aceleași valori.

CONCLUZIE | Moldova, asemenea multor altor țări, se confruntă cu provocări legate de risipa alimentară și impactul acesteia asupra mediului. Cu toate acestea, prin introducerea metodologiei PEF și respectarea Legii nr. 299/2022, producătorii de alimente pot avea un rol semnificativ în reducerea pierderilor și risipei de alimente și în îmbunătățirea amprente de mediu a produselor. Prin adoptarea unui comportament responsabil și durabil, companiile pot contribui la crearea unei societăți mai conștiente și mai responsabile în ceea ce privește consumul alimentar și protecția mediului.